

Working together for a **green, competitive** and **inclusive** Europe

Suport de curs

Sesiune de instruire: proiect “VERA – Schimbare pozitivă prin acțiuni integrate în vremuri
dificile!”

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

Acest material este dezvoltat în cadrul proiectului “VERA – Schimbare pozitivă prin acțiuni integrate în vremuri dificile!”, Componenta 2, activitatea A.2.1 ORGANIZAREA SESIUNILOR DE INSTRUIRE PENTRU SPECIALIȘTII DIN CADRUL COMPARTIMENTELOR DE VIOLENȚĂ DOMESTICĂ, sub-activitatea 2.1.2 Realizarea strategiei de formare colectivă și a materialelor de formare pentru specialiștii din cadrul compartimentelor de violență domestică.

Materialul are la bază programa de formare dezvoltată ca urmare a analizei nevoilor de formare a specialiștilor din cadrul compartimentelor de violență domestică și va fi utilizat de către participanți în cadrul sesiunilor de instruire organizate în cele 4 locații.

Având în vedere că domeniul violenței domestice este unul complex și sesiunile de instruire au o durată de doar 16 ore, programa de formare cuprinde o parte dintre tematicile selectate ca fiind importante de către respondenți pentru formarea profesională continuă. Recomandăm ca unele subiecte menționate în cadrul sesiunilor de instruire de către formatori să fie urmărite ulterior de către participanți în alte programe de formare continuă la care vor participa.

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

CUPRINS

I. ASPECTE INTRODUCTIVE

1.1. Prezentarea proiectului

1.2. Organizarea și desfășurarea sesiunilor de instruire

II. Agenda sesiunilor de instruire

Ziua 1 de instruire

2.1 Relații și roluri

2.2 Violența sexuală și de gen. Violența domestică, formă specifică de VSG

2.3 Impactul violenței domestice. Prevenirea violenței domestice

Ziua a 2-a de instruire

2.4 Înțelegerea abordărilor și principiilor de lucru în cazurile de violență domestică și rolul lor în activitatea asistentului social

2.5 Metoda managementului de caz în situațiile de violență domestică

2.6 Metode și tehnici de intervenție

2.7 Siguranța și reziliența practicienilor

2.8 Legislația din România pentru prevenirea și combaterea violenței domestice

Bibliografie

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

I. ASPECTE INTRODUCTIVE

1.1. Prezentarea proiectului

Proiectul VERA - Positive change through integrated action in turbulent times! este implementat de către Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați ca beneficiar/promotor de proiect, împreună cu partenerii săi Centrul de Formare și Evaluare în Asistența Socială – CFCECAS, Fundația SENSIBLU, Asociația NECUVINTE, Centrul de Mediere și Securitate Comunitară (CMSC).

Context general

Proiectul reprezintă o nouă acțiune strategică menită să îmbunătățească și să adapteze capacitatea de răspuns a autorităților publice centrale și locale pentru a oferi un sprijin mai bun și adecvat victimelor violenței domestice și violenței de gen. Activitățile specifice ale proiectului sunt axate pe consolidarea mecanismelor interinstituționale locale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice și violenței de gen. Astfel, vor fi îmbunătățite capacitatea de intervenție și sprijinul acordat victimelor în scopul îmbunătățirii serviciilor oferite victimelor violenței domestice și violenței de gen.

Obiectivul general al proiectului este de a îmbunătăți și adapta capacitatea de răspuns a autorităților publice centrale și locale pentru a oferi un sprijin mai bun și adecvat victimelor violenței domestice și violenței de gen, în contextul pandemiei de COVID-19.

1.2. Organizarea și desfășurarea sesiunilor de instruire

În cadrul componentei 2, sesiunile de instruire sunt organizate pentru specialiștii din cadrul compartimentelor de violență domestică de la nivelul DGASPC-urilor. Minimum 96 de specialiști vor fi instruiți teoretic și practic, în vederea dobândirii unor abilități necesare intervenției adecvate în cazurile de violență domestică, semnalate la nivelul comunităților.

Sesiunile de instruire au o durată de 16 ore și se desfășoară pe parcursul a două zile de formare.

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

II. Agenda sesiunilor de instruire

Fiecare zi de instruire este împărțită în mai multe sesiuni de formare, cu o tematică specifică.

2.1 Relații și roluri

Sex versus gen

Sexul se referă la caracteristici fizice și fiziologice, inclusiv cromozomi, expresia genelor, nivelurile și funcția hormonilor și anatomia reproductivă / sexuală. Sexul este de obicei clasificat ca femeie sau bărbat, dar există variații în atributele biologice care cuprind sexul și modul în care sunt exprimate aceste atribute. (Canadian Institutes of Health Research, “What is gender? What is sex?”, 28 April 2020, <https://cihr-irsc.gc.ca/e/48642.html>)

Genul se referă la rolurile, comportamentele și atributele construite social și cultural, asociate cu masculinitatea și feminitatea într-un anumit moment și loc. Normele de gen sunt schimbabile în timp; influențează identitățile individuale, relațiile sociale și distribuția resurselor și puterii în societate. Deși genul este adesea înțeles social ca exprimând așteptări cu privire la un comportament adecvat pentru bărbați și femei, genul este non-binar și divers. Se referă la persoane de toate identitățile și expresiile de gen. (UN Women, “Concepts and definitions”, <https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.html>)

Relația - noțiune și semnificație

Conform DEX (2009) termenul de relație (pl. *relații*, s. f.) este definit ca fiind o ”legătură, conexiune, raport între lucruri, fapte, idei, procese sau între însușirile acestora.”

Relațiile interpersonale implică interacțiuni sociale între două sau mai multe persoane, prin intermediul cărora se influențează reciproc. Acestea pot fi de mai multe tipuri, în funcție de obiective: relații bazate pe schimbul de informații și cunoștințe (cerc larg), relații de prietenie, relații de parteneriat în activități profesionale, relații de cuplu/ iubire.

Tipuri de relații: relații funcționale, relații disfuncționale

Relațiile de cuplu funcționale au la bază parteneriatul și colaborarea celor doi parteneri în ceea ce privește stabilirea valorilor comune, administrarea aspectelor de natură socială, emoțională și economică a vieții lor, dar și capacitatea de a stabili scopuri comune pe termen scurt, mediu și lung. Transparența, angajarea comună

Operator de Program

Promotor de proiect

Parteneri de proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

în rezolvarea problemelor și posibilitatea de a discuta și agreea perspectivele și modelele comune ale familiei generează sentimentul de încredere în sine și în celălalt. Toate acestea contribuie la menținerea funcțională a relațiilor. O relație funcțională este o condiție pentru dezvoltarea emoțională, socială, economică și pentru menținerea capacității unei persoane de a se dezvolta și a contribui la dezvoltarea celor din jur.

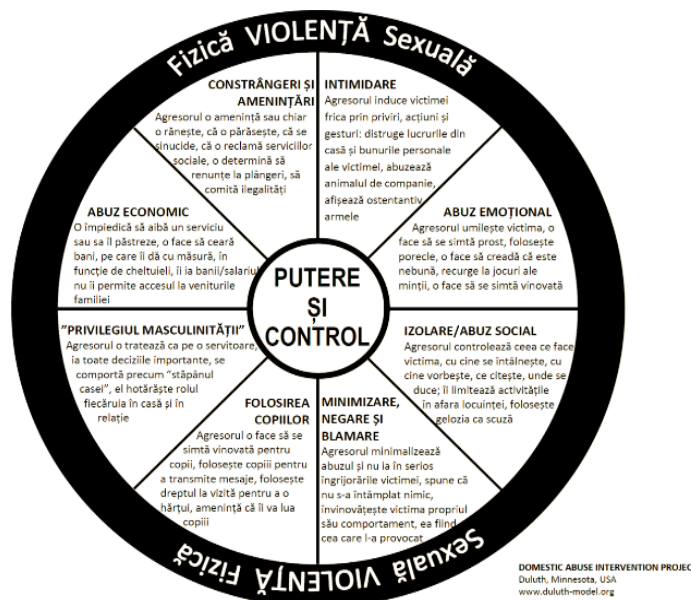
Relațiile de cuplu disfuncționale au la bază lipsa de colaborare a partenerilor în procesul de luare a deciziilor, manifestarea violentă în rezolvarea contradicțiilor, critica și feedback-ul negativ constant și lipsa de armonizare a așteptărilor. Cei doi parteneri nu se simt în siguranță și nu pot comunica despre nevoile și dorințele lor, nu au încredere și nu există predictibilitate. Relațiile disfuncționale pot avea la bază controlul exercitat de către unul dintre parteneri asupra celuilalt. În cazul relațiilor care au la bază abuzul și violența apare riscul pierderii stimei de sine, a încrederii în sine și în celălalt, a identității personale și sociale, iar în cazul amplificării violenței pot apărea riscuri legate de siguranța personală.

Victima și agresorul

Articolul 5, alineatul 2 din legea 217 din 2003 definește victima ca ”persoana fizică ce este supusă uneia sau mai multor forme de violență (...), inclusiv copiii martori la aceste forme de violență.”

Agresorul este o persoană care exercită acțiuni de putere, agresiune sau abuz asupra altei persoane cu scopul de a o limita și controla.

ROATA VIOLENȚEI DOMESTICE

Operator de Program

Promotor de proiect

Parteneri de proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

2. 2 Violența sexuală și de gen. Violența domestică, formă specifică de VSG

Violența sexuală și de gen (VSG) reprezintă un termen umbrelă pentru orice act comis împotriva voinței unei persoane, bazat pe normele de gen (diferențele atribuite social între femei și bărbați) și relații inegale de putere. Reprezintă o încălcare a drepturilor omului și afectează capacitatea unei persoane de a se bucura de drepturile sale.

Categorii vulnerabile

Violența sexuală și de gen afectează persoanele din întreaga lume, în perioade de pace sau de conflict, în spațiul privat sau public, cu consecințe care depășesc sfera individuală, care se extind asupra familiilor și comunităților. Violența sexuală și de gen poate afecta orice persoană, indiferent de vârstă, sex, gen, orientare sexuală, dizabilitate, rasă, etnie, religie, statut social, statut legal, nivel de educație etc.

Anumite categorii sunt mai vulnerabile în fața acestui fenomen, cum ar fi fetele și femeile, femeile refugiate, persoanele cu dizabilități, membrii comunității LGBTQIA, persoanele aparținând anumitor grupuri minoritare și religioase.

În cazurile de violență sexuală și de gen, **agresorul** poate fi orice persoană, grup, instituție care folosește abuzul de putere, autoritate sau control, incluzând soțul, partenerul intim, persoana care îngrijește, un membru al familiei, părinte, cadru didactic, lucrători umanitari, soldați/forțe de ordine/ polițiști/militari, angajatori, instituții, rețele de traficanți etc.

Intersecționalitate

Legătura dintre intersecționalitate și violența împotriva femeilor și a fetelor

O abordare intersecțională a violenței împotriva femeilor și fetelor [VIFF] include o luare în considerare a locurilor în care genul se intersectează cu alte inegalități/opresiuni (sexualitate, identitate de gen, etnie, indigenitate, statut de imigrare, dizabilități) pentru a produce experiențe unice de violență. Înțelegând diferitele moduri în care violența este săvârșită și experimentată, o practica intersecțională poate proiecta și dezvolta răspunsuri adecvate specifice contextului atunci când se adresează VIFF. Este important de remarcat faptul că, într-un cadru intersecțional de analiză, nu există o ierarhie a inegalității și a opresiunii pentru femei, adică femeile nu pot fi obligate să aleagă care opresiune vine mai întâi sau care este „mai sus în ierarhie” atunci când abordează serviciile de sprijin pentru VIFF.

Operator de Program

Promotor de proiect

Parteneri de proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEII ȘI BĂRBAȚI

Abordările intersecționale ale VIFF recunosc că toate opresiunile există simultan, iar categoriile de opresiune se construiesc reciproc pentru a crea experiențe unice de violență pentru femei și fete. De exemplu, pentru o femeie de etnie romă cu dizabilități, experiențele ei de sexism, rasism și sărăcie sunt agravate pentru a produce o anumită experiență de violență și opresiune. Politicile și practicile care urmăresc să prevină și să combată VIFF, dar abordează de exemplu, experiența unei femei de violență domestică, dar nu și violența sexuală sau nu hărțuirea stradală rasială, nu reușesc să abordeze în mod cuprinzător violența, așa cum este experimentată de femei și fete; și supraviețuitorii care provin dintr-o anumită minoritate etnică în special, cum sunt femeile de etnie romă.

Forme de manifestare ale VSG

Convenția de la Istanbul menționează în cuprinsul ei următoarele forme de violență sexuală și de gen: violența psihologică, urmărirea, violența fizică, violența sexuală, inclusiv violul, căsătoria forțată, mutilarea genitală a femeilor, avortul forțat și sterilizarea forțată, hărțuirea sexuală, infracțiunile în numele ”onoarei”.

Consiliul Europei a restrâns formele de mai sus în 5 categorii interdependente: *violența fizică, violența verbală* (inclusiv discursul instigator la ură), *violența emoțională/psihologică, violența sexuală și violența socio-economică*. Alături de acestea, la forme de manifestare a VSG încadrăm și *practicile tradiționale dăunătoare* care pot fi întâlnite în anumite societăți sau comunități, însă nu pot fi considerate ca norme și nici invocate ca scuze pentru agresiunile asupra persoanelor.

Violența domestică – formă specifică de VSG

Violența domestică este o formă specifică de violență sexuală și de gen, care se poate manifesta în mediul online și offline, între foști sau actuali parteneri, care conviețuiesc sau nu.

Conform Legii 217/2003, *violența domestică înseamnă orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială, spirituală sau cibernetică, care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima.*

Presupune o relație intimă între agresor și victimă, care implică o legătură emoțională, existența unor copii, bunuri comune, un spațiu comun și un timp petrecut împreună. Este un fenomen cu un grad mare de recidivă, ce implică violențe repetate asupra aceleiași persoane, se produce de cele mai multe ori în preajma copiilor și în spatele ușilor închise.

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

Formele violenței domestice

Conform Legii 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice, sunt recunoscute următoarele forme de manifestare:

- a) *violența verbală*
- b) *violența psihologică*
- c) *violența fizică*
- d) *violența sexuală*
- e) *violența economică*
- f) *violența socială*
- g) *violența spirituală*
- h) *violența cibernetică*

În nicio formă și în nicio împrejurare, obiceiul, cultura, religia, tradiția și onoarea nu pot fi considerate drept justificare pentru niciun tip de acte de violență definite în prezenta lege.

Mituri și prejudecăți

De ce sunt importante miturile și conștientizarea lor?

- Le întâlnim la noi ca indivizi, la profesioniști, la martori, la victimă și agresor
- Ne pot afecta atitudinea și modul în care ne raportăm la un caz de violență domestică, la victimă și agresor
- Ne pot afecta intervenția
- Afectează acțiunile victimei de a ieși din relația violentă
- Prin prisma lor, ceilalți găsesc scuze și explicații pentru comportamentul agresorului
- Agresorul le folosește ca scuze pentru propriul comportament
- Martorii refuză să se implice, să acorde ajutor și să depună mărturie

Lipsa conștientizării propriilor valori și credințe despre violență și rolurile de gen, alături de lipsa înțelegerii fenomenului violenței, implică intervenții inadecvate care expun victimele la riscuri ce pot fi prevenite. Atitudinea profesionistului poate să revictimizeze și să întărească credințele victimelor și agresorilor că violența domestică este normală.

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

Frecvent, în societate, putem întâlni unele sau multe dintre miturile următoare:

Mituri despre violența domestică

- Violența domestică nu este o problemă socială gravă
- Violența asupra femeii se întâmplă de cele mai multe ori în familiile sărace
- Violența domestică se întâmplă mai des în anumite grupuri etnice
- Violența domestică este un conflict ca oricare altul
- Nu este violență, ci doar o simplă ceartă între parteneri
- Violența domestică are loc o singură dată, este un eveniment izolat
- Consumul de alcool și droguri sunt cauzele principale ale violenței domestice

Mituri despre victime

- Femeile victime au făcut ceva ca să merite să fie bătute
- Dacă femeile s-ar comporta adecvat și nu i-ar irita pe bărbați, nu ar fi bătute
- Victimele violenței domestice sunt nebune, au probleme psihice dacă aleg să stea în relații abuzive
- Femeile victime ale violenței domestice sunt needucate
- Femeile cu studii medii sau superioare, provenind din medii sociale avantajate, nu sunt atât de afectate de violență ca cele din mediile sărace
- Spune NU, dar de fapt vrea.

Mituri despre agresori

- Când partenerii devin violenți este pentru că își pierd controlul, nu pentru că își doresc deliberat să facă rău
- Au fost abuzați în copilărie
- Dacă nu le-ar iubi, nu le-ar bate
- Nu știu să-și exprime sentimentele
- Au personalități agresive
- Își pierd controlul, au probleme cu gestionarea furiei
- Agresorii sunt bolnavi
- Urăsc femeile
- Au stimă de sine scăzută
- Bărbații violenți nu se pot schimba
- Pot fi tați buni, chiar dacă își abuzează partenerile

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEII ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

Mituri despre soluții

- Comportamentul violent reprezintă o exprimare sănătoasă a furiei și este de înțeles
- Relația violentă se va îmbunătăți
- Trebuie să stea împreună pentru copii.

Factori care favorizează dezvoltarea relației violente

- la nivel personal (percepția deformată asupra propriei persoane și asupra realității, nesiguranța, frica de consecințe etc)
- la nivel relațional (mituri, stereotipuri, prejudecăți despre relație și rolul în relație)
- la nivel cultural (mituri, prejudecăți despre familie)
- la nivel instituțional (neîncredere în autoritățile/ instituțiile cu rol de protecție, necunoașterea procedurilor legale etc.)

2.3 Impactul violenței domestice. Prevenirea violenței domestice

Consecințele violenței domestice asupra femeii

- Violența are impact traumatic, indiferent de formele pe care le ia.
- Afectează persoana atât la nivel fizic, cât și la nivel emoțional, social, economic.
- Reacțiile pot fi intense, fiind însă considerate reacții normale la situații anormale (traumatice).
- Consecințele violenței depind de forma suferită și de diverși alți factori: contextul în care s-a produs, cum și dacă cineva a reacționat, existența unei rețele de suport, cum și dacă cineva a reacționat, reziliența persoanei afectate.

Consecințe la nivelul sănătății fizice

Efecte letale: crimă, sinucidere, mortalitate maternă, corelat cu HIV/SIDA

Efecte nelatale: vătămări, perturbarea funcțiilor organelor, imunitate redusă, obezitate, igiena personală proastă, abuzul de droguri și alcool, comportament sexual periculos, lipsa de mișcare fizică, mâncat exagerat

Afecțiuni cronice: sindromul durerii cronice, dureri articulare și musculare, sindromul colonului iritabil, tulburări ale sistemului digestiv, dificultate în controlul unor boli cronice

Consecințe la nivel psihologic: tulburare de stres posttraumatic (PTSD), depresie, anxietate, atacuri de panică, paranoia, dorința de a muri și gânduri de sinucidere, abuz de analgezice și sedative, tulburări de alimentație,

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

emoții și sentimente volatile, lipsa de încredere în sine, dificultăți în luarea deciziilor, tulburări de somn, uitari, incapacitatea de a face lucruri care înainte erau ușoare

Consecințe la nivelul sănătății reproducerii: sarcina nedorită, avort spontan, boli cu transmitere sexuale, probleme ginecologice

Consecințe la nivelul relațiilor: pierderea încrederii, dificultăți în menținerea relațiilor intime, critică și antagonism față de ceilalți, tendința de a generaliza (cum ar fi să spui "toți oamenii sunt abuzivi"), izolare și fugă de prieteni și familie, tendința de exploatare și manipulare a celorlalți

Trauma

Ce este trauma?

Orice experiență tulburătoare care are ca rezultat o frică semnificativă, neputință, disociere, confuzie sau alte sentimente perturbatoare, suficient de intense pentru a avea un efect negativ de lungă durată asupra atitudinilor, comportamentului și altor aspecte ale funcționării unei persoane. Evenimentele traumatiche le includ pe cele cauzate de comportamentul uman (de exemplu, viol, război, accidente industriale), precum și de natură (de exemplu, cutremure) și adesea zguduie viziunea unui individ asupra lumii ca un loc just, sigur și previzibil.

Motivele rămânerii femeii în relația abuzivă

Este una dintre cele mai frecvente întrebări pe care le întâlnim. E important să înțelegem acest aspect, atât ca profesioniști, cât și ca indivizi, pentru a reduce presiunea asupra victimelor și a le oferi suport în acord cu nevoile și drepturile lor.

- Angajament/atașament traumatic față de partener
- Loialitate față de familie și agresor
- Credințe puternice despre familie, relație, divorț
- Așteptări optimiste și promisiuni ale partenerului abuziv că violența se va sfârși
- Frica de a-și pierde copiii – luați de servicii, pierderea custodiei, răpirea
- Frica pentru propria viață
- Amenințarea partenerului că se va sinucide
- Sentimentul de culpabilizare, rușinea, teama de a nu fi crezută
- Lipsa de încredere în sine și sentimentul lipsei controlului asupra propriei vieți
- Dependența economică
- Frica de singurătate, teama de izolare socială

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEII ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

- Trăiește într-o comunitate mică sau într-o zonă izolată
- Incapacitatea de a lua decizii, ca o consecință a violenței
- Lipsa de informații despre servicii, lipsa accesului la resurse și suport
- Nu vrea să îi facă rău partenerului
- Nu crede că sistemul de justiție va opri abuzul, că o poate ajuta sau proteja de abuz
- Experiențele negative anterioare
- Lipsa suportului din partea familiei de origine (a părinților, a fraților/surorilor).

În plus față de elementele prezentate mai sus, dinamica relației violente contribuie la rămânerea femeii în relația respectivă. Comportamentul agresorului alternează între violent, abuziv și plăcut, bun, iubitor, copleșit de regrete, cu promisiuni că se va schimba, iar victima dezvoltă atașament traumatic.

Pentru profesioniștii care intervin în cazurile de violență domestică, este important să ne amintim că, pentru o femeie, părăsirea partenerului abuziv **este adesea mai mult un proces decât un moment**. Este posibil ca multe femei să nu plece după ce au fost abuzate sau, dacă o fac, se pot întoarce la scurt timp. În medie, o victimă face șapte tentative de a ieși din relație. Poate fi nevoie de mai multe astfel de evenimente și intervenții înainte ca acestea să plece definitiv. Totuși, a avea un loc sigur în care să meargă, cum ar fi un adăpost, va ajuta multe femei să ia decizia finală de a pleca.

Intervenția timpurie este extrem de importantă pentru protejarea femeii și a copiilor ei, prevenirea escaladării violenței, reducerea probabilității de omucidere și agresiuni grave.

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

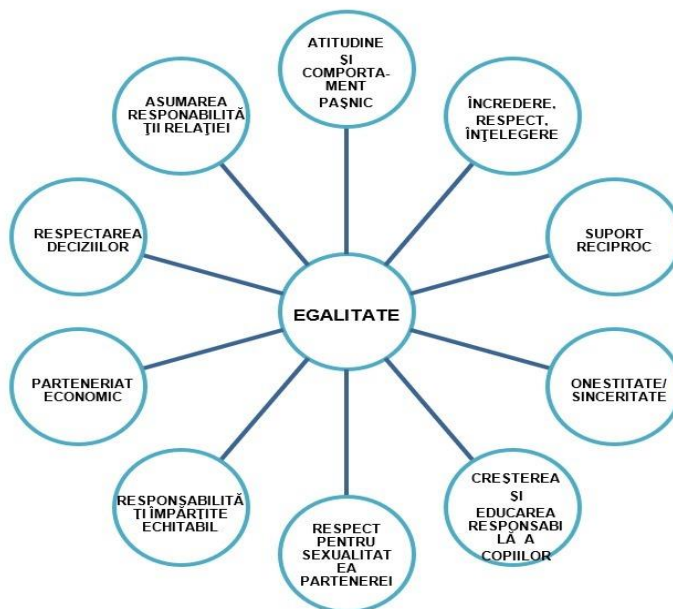
AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNTRU FEMEII ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

Identificarea și promovarea valorilor necesare relațiilor funcționale, de egalitate în cuplu și parteneriat relațional

ROATA NON – VIOLENȚEI

2.4 Înțelegerea abordărilor și principiilor de lucru în cazurile de violență domestică și rolul lor în activitatea asistentului social

Abordarea centrată pe supraviețuitor

Abordarea centrată pe supraviețuitor urmărește împuternicirea/capacitarea acestuia, prioritizând drepturile, nevoile și dorințele lui.

Rolul practicienilor care interacționează cu supraviețuitorul este *de a crea o relație în care acesta să fie privit dincolo de condiția de victimă, în care să se simtă în siguranță și susținut într-un mod adecvat, în acord cu nevoile și dorințele sale; de a-i vedea capacitățile și resursele, având un rol determinant în dezvoltarea rezilienței; de a susține persoana atât într-un mod practic - oferă informații adecvate despre drepturi, obligații, servicii în comunitate pe care aceasta le poate accesa; de a acorda suport psihosocial – bazat pe o viziune holistică asupra persoanei și a situației în care se află.*

Operator de Program

Promotor de proiect

Parteneri de proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Abordarea încurajează recuperarea supraviețuitorului și a capacității acestuia de a identifica și exprima nevoile și dorințele, precum și la consolidarea capacității acestuia de a lua decizii cu privire la posibile intervenții.

Pentru ca suportul acordat victimelor să fie cât mai eficient, orice intervenție trebuie să ia în considerare drepturile, nevoile și siguranța victimelor:

- ✓ Oferirea de protecție și suport atunci când au nevoie cel mai mult
- ✓ Tratarea lor cu respect și sensibilitate
- ✓ Împuternicirea victimelor pentru a lua decizii informate, care le servesc cel mai bine scopurilor lor
- ✓ Non-discriminarea

Nevoile victimelor: nevoia de siguranță, nevoi de bază, emoționale, mentale, sociale

Principii de lucru

- a. Siguranță și Securitate
- b. Confidențialitate

Consimțământul informat - Consimțământul informat este dat în mod voluntar și liber pe baza unei aprecieri clare și a înțelegerii faptelor, implicațiilor și consecințelor viitoare ale unei acțiuni.

- c. Respect

Drepturile victimelor: dreptul la informare, dreptul de a alege, dreptul de a nu se supune unui tratament sau intervenție, dreptul de a fi însoțite, drepturile copilului

- d. Nediscriminare

2.5 Metoda managementului de caz în situațiile de violență domestică

Managementul de caz reprezintă o metodă de coordonare și integrare a tuturor activităților destinate grupurilor vulnerabile, de organizare și gestionare a măsurilor de asistență socială specifice, realizate de către asistenții sociali și/sau diferiți specialiști, în acord cu obiectivele stabilite în planurile de intervenție pentru victime adulte - art. 6 lit. u) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Managementul de caz este principala metodă de lucru a specialiștilor angajați în serviciile sociale care furnizează asistență, suport și consiliere pentru victimele violenței domestice și include un mecanism de coordonare integrată a evaluării riscurilor, nevoilor și resurselor, a planificării suportului oferit, a monitorizării și evaluării impactului intervenției. Scopul promovării, implementării și utilizării acestei metode este: creșterea

Operator de Program

Promotor de proiect

Parteneri de proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

accesului persoanei care este victimă a violenței domestice la servicii sociale de suport și consiliere; creșterea impactului serviciilor oferite; creșterea gradului de valorificare a resurselor în raport cu nevoile; asigurarea sustenabilității intervenției; creșterea gradului de satisfacție a beneficiarilor.

Etapele managementului de caz

Managementul de caz este un proces care implică parcurgerea mai multor etape

1. Identificarea, semnalarea, evaluarea inițială și preluarea cazurilor de victime ale violenței domestice
2. Evaluarea detaliată, comprehensivă și multidimensională a situației victimelor violenței domestice vizează contextul personal, social și profesional al victimei violenței domestice.
3. Planificarea serviciilor specializate și de sprijin, precum și a altor intervenții necesare pentru reabilitarea victimelor, inclusiv servicii sau măsuri adresate familiei și presupusului făptuitor/agresor se realizează pe baza planului de intervenție..
4. Furnizarea serviciilor și a intervențiilor vizează asistarea victimelor violenței domestice în obținerea și utilizarea serviciilor necesare și declanșarea, la nevoie, a unor proceduri legale.
5. Monitorizarea și reevaluarea periodică a progreselor înregistrate, a deciziilor și a intervențiilor specializate sunt realizate de către managerul de caz împreună cu persoana care a beneficiat de servicii.
6. Finalizarea procesului de furnizare a serviciilor și intervențiilor specializate, cu monitorizarea postservicii și închiderea cazului.

Închiderea cazului include atât o etapă de monitorizare postservicii, cât și pregătirea unui plan de siguranță, după caz, în spațiul de locuit, în spațiul social și/sau în spațiul profesional pentru persoana care a beneficiat de servicii sociale. Această pregătire este realizată de către managerul de caz împreună cu persoana care a beneficiat de servicii și alți profesioniști care lucrează în domeniile în care sunt pregătite măsurile de siguranță

2.6 Metode și tehnici de intervenție

Consilierea

”Consilierea poate fi definită ca fiind un proces în cadrul căruia un profesionist reușește să dezvolte o relație de încredere cu o persoană care se află într-o situație vulnerabilă și are nevoie de sprijin. În cadrul acestei relații se asigură facilitarea exprimării gândurilor, sentimentelor și emoțiilor aferente unei anumite probleme și totodată se oferă un suport pentru clarificarea unor înțelesuri sau sensuri fundamentale ale situațiilor precum și identificarea unor tipare de valoare, care pot servi ca bază în a formula anumite soluții” (Eliade, 2000, p.9 apud Marin Plosca și Augusta Mois, Consiliere privind cariera, Editura Dacia,2001)

Operator de Program

Promotor de proiect

Parteneri de proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Consilierea socială

În standardele serviciilor sociale pentru victimele violenței domestice sunt prevăzute mai multe tipuri de consiliere, astfel: consilierea socială, consilierea psihologică, consilierea vocațională, consilierea juridică. (Standardele minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate prevenirii și combaterii violenței domestice aprobate prin Ordinul nr. 28 din 3 ianuarie 2019). Consilierea socială este un tip de consiliere care poate fi utilizat de specialiștii din cadrul compartimentelor de violență domestică și constă, în principal, în inițierea unei relații de încredere cu persoana victimă care să ajute la estimarea gradului de risc, la structurarea unui plan de siguranță personală și la accesul victimei la un tip de serviciu social ori la anumite prestații sociale, după caz, în funcție de nevoile identificate.

Intervenția co-creată

Intervenția co-creată, prin implicarea persoanelor care beneficiază de susținere în serviciile de suport, descrie abordarea participativă în care indivizii sunt implicați activ în crearea și furnizarea serviciilor de suport pentru susținerea acestor persoane în timpul sau după experimentarea unor situații dificile în viață.

Beneficiile unei astfel de abordări constau în:

- crearea de oportunități prin care persoanele pot ajuta la conturarea serviciului oferit
- empowerment-ul persoanei care este implicată
- eficientizarea intervenției

- creșterea gradului de implicare activă în procesul de schimbare
- maximizarea șanselor de reușită ale intervenției prin abilitare

2.7 Siguranța și reziliența practicienilor

În intervenția în cazurile de violență domestică nu doar persoanele victime, care pot fi adulți sau copii au nevoie să-și facă un plan de siguranță. Și practicienii pot fi în situații de risc și au nevoie să își ia măsuri preventive pentru reducerea riscurilor.

Ca urmare a intervenției în cazurile de violență domestică practicienii pot dezvolta diverse mecanisme pentru a face față situațiilor dificile și emoțiilor intense. Astfel, o parte importantă din formarea continuă e necesar să fie orientată spre înțelegerea și lucrul cu vulnerabilitățile și apărările practicienilor.

Conform DEX vulnerabilitatea este definită astfel: ”care poate fi rănit”, ”ușor atacabil”, ”slab”.

Operator de Program

Promotor de proiect

Parteneri de proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Vulnerabilitatea unei persoane poate fi văzută atunci când se află într-o situație dificilă. Însă vulnerabilitatea nu este o slăbiciune, ea poate fi o sursă pentru conectare, autenticitate și dezvoltare. „Vulnerabilitate poate fi cea mai precisă măsură a curajului tău” scrie Brene Brown în cercetările sale despre vulnerabilitate, rușine, frică, empatie și curaj și despre cum să fii autentic cu tine și în relație cu ceilalți.

Mecanismele defensive sau de apărare sunt definite de către Șerban Ionescu în cartea sa, Mecanismele de apărare (1997, p.27) ca fiind „proces psihice inconștiente care ținesc reducerea sau anularea efectelor neplăcute ale unor pericole reale sau imaginare, prin modificarea realităților interne și/sau externe și ale căror manifestări - comportamente, idei sau afecte - pot fi inconștiente sau conștiente”

Ana Muntean în cartea Violență, traumă, reziliență definește mecanismele defensive astfel: „reacții construite la situații provocatoare, de stres, în care sinele nu mai este capabil să facă față.

Strategii de dezvoltare a rezilienței (și metode de self care)

Reziliența se referă la tendința pe care o are un copil/adult de a-și reveni după circumstanțe sau evenimente stresante în vederea reluării activităților (conform Hotărârii Guvernului nr. 49/ 2011 care prevede în Anexa 1, Metodologia-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie, Cap 3. pct 13).). Dezvoltarea rezilienței practicienilor, poate fi susținută prin: identificarea sentimentelor ori conflictelor resimțite ca și consecință în lucrul cu victime ori în contexte amenințătoare; dialoguri reflective între membrii echipei mobile, care au lucrat împreună în timpul unei intervenții de urgență; analiza în echipa mobilă a situațiilor generatoare de sentimente intense ori conflicte și implementarea unei strategii de suport adecvat; suport profesional prin programe de formare și supervizare; suport personalizat din partea furnizorilor de servicii publice ori private etc.

Limite profesionale și planul de siguranță pentru practicieni

În procesul de planificare a intervențiilor de urgență, un segment semnificativ este acela care se referă la siguranța practicienilor care intervin. Planificarea presupune identificarea situațiilor de risc existente în cazul respectiv și modul concret de a diminua riscurile, în funcție de informațiile decelate din conținutul sesizării și ținând cont de procedurile specifice echipei mobile/serviciului social respectiv. este util ca înainte de intervenție practicienii să structureze un plan de siguranță personală care să-i ajute să fie în siguranță și să-și poată folosi competențele profesionale, în limitele specializării ori ale postului pe care-l ocupă.

Mai mult, practicienii trebuie să se asigure că au grijă de sănătatea lor fizică, mentală și emoțională, pentru a face față situațiilor întâmpinate și a evita epuizarea.

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

2.8 Legislația din România pentru prevenirea și combaterea violenței domestice

- Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice (republicată)
- Legea nr. 30/2016 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice
- Legea 292/2011 - asistenței sociale
- Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare
- Ordinul nr. 20840/2022 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind aplicarea managementului de caz în cadrul serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice - STANDARD MINIM OBLIGATORIU din 21 septembrie 2022 privind aplicarea managementului de caz în cadrul serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice

Instituții implicate în prevenirea și combaterea violenței domestice și colaborarea interinstituțională

Pentru o intervenție în acord cu nevoile victimei, este necesară cooperarea tuturor instituțiilor și profesioniștilor responsabili cu prevenirea și combaterea violenței domestice.

Legea 217/2003, republicată, prevede instituțiile la nivel central și local, care au atribuții în prevenirea și combaterea violenței domestice. Ministerele și celelalte organe centrale de specialitate ale administrației publice, prin structurile lor teritoriale, desemnează personalul cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice (art 8 alin. 1, legea 217/2003).

Ministerele și celelalte organe centrale de specialitate ale administrației publice, autoritățile administrației publice locale, organizațiile neguvernamentale și alți reprezentanți ai societății civile vor desfășura, separat sau, după caz, în cooperare, activități de prevenire și combatere a violenței domestice (art 8 alin. 2).

Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES)

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Ministerul Sănătății

Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor

Ministerul Educației și Cercetării

Judecătorii, procurorii, reprezentanți ai poliției, organizațiile neguvernamentale

Serviciul de probațiune

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

Bibliografie selectivă

Legislație

- Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice (republicată)
- Legea 292/2011 - asistenței sociale
- Legea 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor
- Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare
- Ordinul Nr. 2525/2018 din 7 decembrie 2018 privind aprobarea Procedurii pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică
- Ordinul nr. 20840/2022 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind aplicarea managementului de caz în cadrul serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice - STANDARD MINIM OBLIGATORIU din 21 septembrie 2022 privind aplicarea managementului de caz în cadrul serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice
- Hotărârea Guvernului nr. 49/ 2011 care prevede în Anexa 1, Metodologia-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie, Cap 3. pct 1

Cărți de specialitate

- Ana Muntean, Anca Muntean, *Violență, traumă, reziliență*, Polirom, Iași, 2011
- Ana Muntean, *Psihologia Dezvoltării Umane*, Editura Polirom, București, 2006
- Brene Brown, *Curajul de a fi vulnerabil*, Curtea Veche Publishing, București, 2016
- Eliade, 2000, p.9 apud Marin Plosca și Augusta Mois, *Consiliere privind cariera*, Editura Dacia, 2001)
- Serban Ionescu în cartea sa, *Mecanismele de apărare*, 1997
- Șetet, Adela (coord.), *Ghid pentru victimele violenței domestice*, (f.e), București, 2017
- Ghid: ”*Integrarea abordării centrate pe traumă în intervenția în cazurile de violență domestică*” realizat în cadrul proiectului SENSITIVE RESPONSE TO DOMESTIC VIOLENCE CASES, implementat de Fundația Sensiblu, finanțat de Ambasada Britanică la București
- Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (2011) (Convenția de la Istanbul)
- Canadian Institutes of Health Research, “What is gender? What is sex?”, 28 April 2020, <https://cihr-irsc.gc.ca/e/48642.html>
- Fundația Sensiblu pentru Asociația Serviciul Iezuiților pentru Refugiați din România (JRS România) (2020).

Ghid privind violența sexuală și de gen pentru practicieni care lucrează în domeniul azilului

Operator de Program

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Promotor de proiect

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri de proiect

